Agnieszka Piekutowska*

Migracje międzynarodowe a globalny problem ubóstwa

Słowa kluczowe: migracje, ubóstwo, Afryka Subsaharyjska

Keywords: migration, poverty, Sub-Saharan Africa

Wprowadzenie

W ciągu ostatnich dziesięcioleci miała miejsce istotna redukcja problemu ubóstwa na świecie. Jeden z głównych Milenijnych Celów Rozwoju – redukcja o połowę skrajnego ubóstwa pomiędzy 1990 a 2015 r. – został zrealizowany już w 2010 r. Powyższe nie oznacza, że problem ubóstwa na świecie został całkowicie rozwiązany. Nadal, zgodnie z szacunkami, ponad 700 mln ludzi na świecie żyje w skrajnym ubóstwie. Nowa Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 (United Nations, 2015, s. 14) stawia bardzo ambitny cel: całkowitą eliminację skrajnego ubóstwa we wszystkich formach na całym świecie. Tak określony cel implikuje zastosowanie różnorodnych narzędzi. Rodzi się w tym miejscu pytanie, czy narzędziem, które mogłoby przyczynić się do rozwiązania globalnego problemu ubóstwa, będą migracje międzynarodowe?

Niewątpliwie niski dochód może stanowić zachętę do emigracji w celu poszukiwania możliwości poprawy sytuacji migranta (i państwa wysyłającego). Jednocześnie zbyt niski dochód może utrudniać, a nawet uniemożliwić emigrację ze względu na konieczność poniesienia zbyt wysokich kosztów związanych z wyjazdem. Jak zostanie wykazane, osoby najuboższe cechują się mniejszą mobilnością, stąd kraje najuboższe nie należą do głównych państw wysyłających i nie odnoszą istotnych korzyści z migracji zarobkowych. Kiedy jednak dojdzie do emigracji, istnieje szansa na poprawę sytuacji rodziny

* dr Agnieszka Piekutowska, Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Ekonomii i Zarządzania, e-mail: piekutowska@uwb.edu.pl

emigranta, m.in. w drodze otrzymywanych transferów z tytułu pracy za granicą. Stąd przedmiotem analizy będą także *remittances* (uznawane jako największa korzyść z migracji, jaką odnoszą państwa rozwijające się), by zbadać wpływ transferów zarobków emigrantów na problem ubóstwa.

Celem artykułu jest zatem analiza migracji międzynarodowych z najbardziej dotkniętych ubóstwem państw świata. Główna hipoteza przyjmuje następujący kształt: migracje międzynarodowe nie stanowią narzędzia istotnie przyczyniającego się do redukcji problemu ubóstwa na świecie.

Globalny problem ubóstwa

Zgodnie z danymi Banku Światowego zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i względnych problem skrajnego ubóstwa w ujęciu globalnym – według kryterium dochodu poniżej 1,90 USD dziennie – ulega redukcji. W latach 1990–2012 liczba ludności żyjącej w skrajnym ubóstwie (wykres 1, oś lewa) spadła ponad dwukrotnie. Jednocześnie została zredukowana stopa ubóstwa (wykres 1, oś prawa) rozumiana jako odsetek populacji żyjącej w skrajnym ubóstwie.

Wykres 1. Skala skrajnego ubóstwa na świecie według kryterium dochodu poniżej 1,90 USD na osobę dziennie na podstawie parytetu siły nabywczej (z 2011 roku)

Źródło: Cruz, Foster, Quillini, Schellekens (2015).

Jednocześnie należy zauważyć, że poszczególne regiony świata w różnym stopniu pozostają dotknięte problemem skrajnego ubóstwa (wykres 2).

Wykres 2. Procentowy udział osób żyjących za mniej niż 1,9 USD dziennie w populacji wybranych regionów świata (wybrane lata)

Źródło: opracowanie własne na podstawie The World Bank (2016).

W ujęciu względnym najwyższy odsetek ludności żyjącej w skrajnym ubóstwie obserwowany jest w krajach Afryki Subsaharyjskiej. Udział tego regionu w globalnym problemie ubóstwa w 2012 r. wzrósł do 43% (Cruz Foster, Quillini, Schellekens, 2015). Ponadto wśród dwunastu państw świata najsilniej dotkniętych problemem skrajnego ubóstwa (w ujęciu względnym, tj. w odniesieniu do populacji kraju)¹ aż jedenaście to państwa Afryki Subsaharyjskiej (wykres 3).

O ile w ujęciu globalnym odnotowywana jest nieprzerwana – od 1990 – redukcja problemu ubóstwa, o tyle analiza na poziomie poszczególnych państw świata uwidocznia, że w pewnych okresach stopa ubóstwa rośnie². Dzieje się tak pomimo wysiłków podjętych na rzecz redukcji ubóstwa, m.in. przez organizacje międzynarodowe ukierunkowane na zwalczanie tego problemu, np. IBRD czy IDA, pomoc rozwojowa jest bowiem w przypadku tych państw utrudniona. Przykładowo na Madagaskarze, zgodnie z badaniami Banku Światowego (The World Bank, 2015a), wysoki udział wydatków administracyj-

¹ Ujęcie relatywne, tj. w odniesieniu do liczby populacji danego kraju, zdaje się miernikiem bardziej odpowiednim – pozwala bowiem uniknąć efektu wielkości danego państwa. Potwierdzają to dane dotyczące problemu ubóstwa w ujęciu bezwzględnym: sześć państw o najwyższej liczbie ludności żyjącej w skrajnym ubóstwie to państwa z listy dwudziestu największych państw świata pod względem liczby ludności. Są to kolejno (w nawiasach podano liczbę ludności żyjącej w skrajnym ubóstwie oraz ostatni rok badania): Indie (259,5 mln; 2010), Chiny (149,6 mln; 2010), Bangladesz (66,2 mln; 2010), Kongo (54,3 mln; 2012), Indonezja (38,4 mln; 2010) i Etiopia (29,4 mln; 2010); Obliczenia własne na podstawie The World Bank (2016).

² Wzrost stopy ubóstwa wystąpił na przykład w Argentynie (z 1,5% w 2011 do 1,8% w 2013 r.), Brazylii (z 4,6% w 2012 do 4,9% w 2013 r.) czy w Hondurasie (z 14,1% w 2009, 18,8% w 2011 do 21,4% w 2012 r.), za: The World Bank (2016).

nych w budżecie państwa znacznie ogranicza możliwości zaangażowania środków budżetowych w inwestycje pobudzające wzrost. Ograniczony wpływ pomocy rozwojowej na redukcję ubóstwa w danym państwie wynika także z negatywnego zjawiska substytucyjności pomocy zewnętrznej dla krajowych wydatków ukierunkowanych na wzrost (zjawisko tzw. *aid fungibility*). O ile badania przeprowadzone dla Indonezji, Malawi, Ugandy czy Zambii nie potwierdzają występowania tego zjawiska w tych krajach, o tyle kolejne badania (Thamae, Kolobe, 2016) nad zjawiskiem w Lesotho wykazały znacznie wyższą efektywność inwestycji przy zaangażowaniu środków krajowych. Te – jak już zasygnalizowano – w państwach o niskich dochodach pozostają ograniczone.

Wykres 3. Dwanaście państw świata o najwyższej stopie skrajnego ubóstwa (w %)*

* Dane dla: Madagaskaru, Malawi, Gwinei Bissau, Zambii, Rwandy, Lesotho za 2010 r., dane dla Burundi (2006), dane dla Konga (2012), dane dla Mozambiku i Republiki Środkowoafrykańskiej (2008), dane dla Liberii (2007), dane dla Uzbekistanu (2003).

Źródło: opracowanie własne na podstawie The World Bank (2016).

Uwzględniając ograniczenia pomocy rozwojowej, a także mając świadomość istniejących barier dla działań ukierunkowanych na zwalczanie problemu skrajnego ubóstwa, należy podkreślić, że ambitny cel całkowitej redukcji problemu skrajnego ubóstwa na świecie implikuje potrzebę poszukiwania nowych rozwiązań.

Migracje w państwach silnie dotkniętych problemem skrajnego ubóstwa

Analiza migracji jako potencjalnego narzędzia, które mogłoby przyczynić się do rozwiązania problemu skrajnego ubóstwa, wymaga w pierwszej kolejności zbadania skali migracji. Naturalnie, dopóki migracje nie wystąpią, dopóty państwo wysyłające nie odniesie z nich korzyści.

Z analizy skali migracji w państwach najsilniej dotkniętych problemem ubóstwa (zgodnie z wyszczególnieniem jak na wykresie 3, lecz z pominięciem Uzbekistanu) wynika, że kraje te cechuje ograniczona mobilność zagraniczna. Żadne z analizowanych państw nie należy do grupy trzydziestu państw świata o największej liczbie migrantów bądź o najwyższym udziale emigrantów w populacji swego kraju (KNOMAD, 2016). Udział emigrantów w populacji rozwijających się państw Afryki Subsaharyjskiej (na poziomie 2,5%) istotnie ustępuje migracjom z państw rozwijających się w innych regionach świata³.

W tym miejscu warto wskazać na jedną z przyczyn ograniczonej mobilności międzynarodowej – niski poziom dochodu. O ile mógłby on być uznany jako silna przesłanka do emigracji, o tyle jednocześnie niski dochód może stanowić istotną barierę migracji. Sytuacja taka dotyczy gospodarstwa domowe, których dochody nie pozwalają na pokrycie kosztów związanych z wyjazdem. Wielu potencjalnych migrantów, mających silne pobudki do emigracji – określanych w literaturze (Bodvarsson, Van der Berg, 2013, s. 432) jako *would-be émigrés* – pozostaje w swoim państwie. Zależność pomiędzy skalą migracji a poziomem płac prezentuje model Hattona i Williamsona (2009). Zakładają oni, że chociaż istnieje silna przesłanka do emigracji w państwach ubogich, koszty emigracji mogą być zbyt wygórowane dla obywateli tych państw, których nie stać na wyjazd (*too poor to migrate*). Ostatecznie biedne kraje są zamknięte w pułapce ubóstwa: te, które mają najwięcej do zyskania z emigracji, nie są w stanie z niej skorzystać. Jednocześnie Hatton i Williamson wskazują, że wraz ze wzrostem płac znika pułapka ubóstwa i zwiększa się skala emigracji.

Relację pomiędzy poziomem wynagrodzeń a skalą emigracji przedstawiono na rysunku 1. Opadająca funkcja migracji wskazuje na odwrotną zależność pomiędzy wynagrodzeniami a skalą migracji. Jednocześnie należy odróżnić przesunięcie po krzywej i przesunięcie samej krzywej. Początkowo gospodarka państwa ubogiego znajduje się w określonym punkcie na krzywej EM_1 , z niską skalą emigracji (e_0) i niskim poziomem wynagrodzeń (w_0). Wraz ze wzrostem gospodarczym płace rosną do poziomu w_1 , lecz jednocześnie dochodzi do przesunięcia krzywej migracji do EM_2 . W przykładzie skala

³ Najwyższy udział emigrantów w populacji kraju – wśród państw rozwijających się – odnotowywany jest w regionie Europy i Centralnej Azji (12,2% w 2013 r.), a dalej w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (6,8%), Ameryki Łacińskiej i obszaru Karaibów (6,3%), za: KNOMAD (2016).

emigracji wzrosła do e_1 . W przypadku braku przesunięcia krzywej EM skala emigracji spadłaby do poziomu e_1 . Wraz z dalszym postępowaniem w rozwoju państwa funkcja migracji pozostaje stabilna, stąd wzrost wynagrodzeń do poziomu w_2 zmniejszy skalę emigracji do poziomu e_2 .

Rysunek 1. Wynagrodzenia a stopa emigracji

Źródło: Hatton, Williamson (2009).

Analiza regresji (wykres 4) potwierdza, że w grupie państw o niskich dochodach wraz ze wzrostem dochodów skala emigracji rośnie. Na szczególną uwagę zwraca sytuacja w Lesotho – wyższemu niż w większości analizowanych państw dochodowi *per capita* towarzyszy najwyższy w grupie tych państw odsetek emigrantów w populacji kraju (15,6%). W grupie analizowanych państw pomiędzy skalą emigracji (mierzoną odsetkiem emigrantów w populacji danego kraju) a poziomem dochodu wystąpiła korelacja dodatnia ($r = 0,307$): państwa charakteryzujące się wyższym poziomem dochodu narodowego *per capita* odnotowywały jednocześnie wyższą skalę emigracji. Jednocześnie współczynnik determinacji na poziomie $R^2 = 0,094$ wskazuje, że skala emigracji w omawianych państwach nie może być wyjaśniona jedynie na podstawie poziomu dochodu. Przykładowo w Lesotho znacznie wyższą skalę emigracji można wiązać z położeniem geograficznym oraz długimi tradycjami migracyjnymi sięgającymi połowy XIX wieku

w związku z rozpoczęciem wydobycia diamentów w Kimberley i złota w Witwatersrand w Republice Południowej Afryki (Nalane, Chikanda, Crush, 2012, s. 5). Z kolei wysoki odsetek emigrantów w populacji Liberii (8,6%) pomimo niskich dochodów wynika z emigracji na skutek dwóch wojen domowych, jakie wybuchły w 1989 i 1999 r.

Wykres 4. Odsetek emigrantów w populacji danego kraju a dochód narodowy *per capita* wśród jedenastu państw Afryki najsilniej dotkniętych problemem ubóstwa

Źródło: obliczenia własne; dochód narodowy *per capita* (PPP) na podstawie Baza Banku Światowego (2016); odsetek emigrantów w populacji kraju KNOMAD (2016).

Na problem ograniczonej mobilności najbardziej ubogich (a więc braku możliwości rozwiązania problemu ubóstwa za pomocą migracji międzynarodowych) wskazywano już podczas 39. Sesji Komisji ONZ ds. Ludności i Rozwoju (Taylor, 2006). Jednocześnie podczas tej samej sesji wskazywano (Obaid, 2006, s. 2), że migracja może stanowić wkład do globalnej agendy na rzecz redukcji ubóstwa – a to za sprawą przekazów pieniężnych migrantów do krajów pochodzenia. To właśnie *remittances* uznawane są za kluczowy aspekt migracji przyczyniający się do walki z problemem ubóstwa (IOM, 2015).

Przekazy pieniężne migrantów w krajach dotkniętych problemem skrajnego ubóstwa

W literaturze przedmiotu odnoszącej się do szeroko rozumianego zagadnienia migracji w kontekście rozwoju wiele miejsca poświęcono badaniom nad konsekwencjami przekazów pieniężnych migrantów (*remittances*) dla państwa pochodzenia. Z przeprowadzonych badań wynika istotna zależność pomiędzy przekazami migrantów a redukcją ubóstwa. W badaniach Adams i Pege (2005, s. 1660) wykazali, że 10% wzrost udziału emigrantów z danego kraju prowadzi do spadku udziału osób żyjących poniżej 1 USD dziennie w populacji tego kraju o 2,1%. Gustafssoni Makonnen (1993, za: Özden, Schiff, 2006, s. 7) dowiedli, że gdyby zniknęły przekazy pieniężne do Lesotho, dodatkowe 11–14% gospodarstw dotknąłby problem ubóstwa.

Znaczenie *remittances* dla poszczególnych państw Afryki Subsaharyjskiej jest zróżnicowane (wykres 5).

Wykres 5. Przekazy emigrantów w wybranych państwach Afryki najsilniej dotkniętych problemem ubóstwa w 2014 roku*

* Dane dla Madagaskaru, Burundi, Gwinei Bissau – za 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Baza Banku Światowego (2016).

W grupie analizowanych krajów (w wartościach bezwzględnych) to Liberia, Madagaskar i Lesotho są największymi odbiorcami przekazów migrantów, jednak żadne z analizowanych państw dotkniętych silnie problemem ubóstwa nie znajduje się w grupie trzydziestu państw świata będących głównymi odbiorcami przekazów migrantów w wartościach bezwzględnych (KNOMAD, 2016). W relacji do PKB *remittances* pozostają najistotniejsze dla Liberii i Lesotho. W grupie pozostałych analizowanych państw udział *remittances* nie przekracza 7%. W wartościach względnych (w relacji do PKB) jedynie Liberia i Lesotho znajdują się w grupie trzydziestu państw świata o najwyższym znaczeniu *remittances* (KNOMAD, 2016)⁴.

Poza ograniczonym napływem przekazów pieniężnych migrantów w grupie badanych państw (z wyjątkiem jedynie Liberii i Lesotho) pozytywny wpływ *remittances* na redukcję skrajnego ubóstwa limitują wysokie koszty transferu środków zaoszczędzonych przez migranta do kraju pochodzenia. To właśnie w regionie Afryki Subsaharyjskiej koszty te pozostają najwyższe – w trzecim kwartale 2015 r. wyniosły 9,78% transferowanej kwoty⁵. Skalę problemu wysokich kosztów transferu *remittances* do poszczególnych państw Afryki Subsaharyjskiej potwierdzają badania na poziomie poszczególnych państw, np. przekazy do Zambii z RPA obciążone są kosztem 19% transferowanej kwoty. Wśród trzydziestu najdroższych na świecie korytarzy transferu *remittances* pięć korytarzy obejmuje analizowane w artykule państwa Afryki Subsaharyjskiej najsilniej dotknięte problemem ubóstwa. Są to przekazy: a) z RPA do Zambii; b) z Tanzanii do Rwandy – koszt na poziomie 17,3%; c) z RPA do Mozambiku –16,3%; d) z Wielkiej Brytanii do Rwandy – 14,5%; e) z RPA do Lesotho –13,8% (KNOMAD, 2016). Co więcej, z charakteru *remittances* stanowiących fundusze prywatne wynika ograniczona możliwość ich alokacji w konkretne inwestycje (jak np. budowa dróg czy szpitali), stąd *remittances* nie powinny być postrzegane jako substytut pomocy rozwojowej (The World Bank, 2006, s. XVI). Gdy uwzględni się jednak potencjał rozwojowy przekazów pieniężnych migrantów, powyższe ograniczenia powinny być rozpatrywane w kategoriach wyzwań. Zwiększenie pozytywnego oddziaływania *remittances* jako narzędzia sprzyjającego zwalczaniu skrajnego ubóstwa wymaga m.in. zwiększenia konkurencyjności usługodawców podejmujących się transferu oszczędności migrantów czy możliwie lepszego ukierunkowania wykorzystania *remittances* w drodze wspierania małej przedsiębiorczości.

⁴ W rankingu państw pod względem relacji *remittances* do PKB pierwsze miejsca zajmują Tadżykistan, Kirgistan i Nepal z relacją – odpowiednio 41,7% PKB, 30,3% PKB, 29,2% PKB. Liberia zajmuje miejsce szóste, a Lesotho trzynaste.

⁵ Zgodnie z badaniami z III kwartału 2015 r. (World Bank, 2015b) średni koszt transferu *remittances* na świecie wyniósł 7,52% kwoty przelewu.

Podsumowanie

Realizacja ambitnego celu – całkowitej eliminacji skrajnego ubóstwa – wymaga poszukiwania nowych, skutecznych narzędzi, jakie mogą być użyte w walce z tym istotnym problemem. W świetle przeprowadzonej analizy migracje międzynarodowe za taki efektywny instrument nie mogą być uznane. O ile neoklasyczna analiza międzynarodowych przepływów siły roboczej wskazuje ich pozytywny wpływ dla państwa wysyłającego, o tyle ograniczona mobilność w najuboższych regionach świata nie pozwala na osiągnięcie istotnych korzyści z migracji. Ze względu na koszty związane z wyjazdem i jednocześnie niskie dochody obywateli najuboższych państw, którzy mają najwięcej do zyskania, nie stać na wyjazd. Wypływa stąd dodatkowy wniosek: wraz ze wzrostem gospodarczym w Afryce Subsaharyjskiej w przyszłości może nastąpić istotny wzrost emigracji z tego regionu.

Ograniczona emigracja z państw objętych analizą oznacza ograniczone korzyści w postaci napływu *remittances*: jedynie Liberia i Lesotho (o najwyższym odsetku emigrantów w populacji tych krajów) odnotowują względnie wysoki napływ transferów migrantów. Jednocześnie napływ ten jest ograniczany przez wysokie koszty transferu.

Dodatkowo należy uwzględnić negatywne aspekty związane z emigracją z państw najuboższych takie jak zjawisko drenażu mózgów (w tym emigrację personelu medycznego) czy kolejny aspekt: restrykcyjne (i selektywne) polityki migracyjne państw rozwiniętych. Ze względu na ograniczone ramy analizy powyższe zagadnienia nie zostały uwzględnione – stanowią one przesłankę do dalszych rozważań wpisujących się w istotny nurt badań nad migracjami międzynarodowymi w kontekście rozwoju.

Literatura

- Adams Jr., R.H., Pege, J. (2005). Do International Migration and Remittances Reduce Poverty in Developing Countries? *World Development* 33, (10). DOI: 10.1016/j.worlddev.2005.05.004.
- Baza Banku Światowego (2016). Pobrano z: <http://data.worldbank.org/>.
- Bodvarsson, Ö.B., Van der Berg, H. (2013). *The Economics of Immigration. Theory and Policy*. Springer.
- Cruz, M., Foster, J., Quillin, B., Schellekens, P. (2015). Ending Extreme Poverty and Sharing Prosperity: Progress and Policies, World Bank Group. *Policy Research Note*, 3, 2–8.
- Hatton, T.J., Williamson, J.G. (2009). Emigration in the long run: evidence from two global centuries. *Asian Pacific Economic Literature* 23(2), 17–19. DOI: 10.1111/j.1467-8411.2009.01238.x.
- IOM (2015). *World Migration Report. Migrants and Cities: New Partnerships to Manage Mobility*. Pobrano z: <https://www.iom.int/world-migration-report-2015>.
- KNOMAD – Global Knowledge Partnership on Migration and Development (2016). *Migration and Remittances Factbook*. Pobrano z: <http://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues>.

- Nalane, L.J., Chikanda, A., Crush, J. (2012). *The remittances framework in Lesotho: Assessment of policies and programmes promoting the multiplier effect*. International Organization for Migration (IOM), ACP Observatory on Migration.
- Obaid, T.A. (2006). *Statement by Ms. Thoraya Ahmed Obaid, Executive Director, United Nations Population Fund*. United Nations Commission on Population and Development.
- Özden, Ç., Schiff, M. (2006). *International migration, remittances, and the brain drain*. The World Bank, Palgrave Macmillan.
- Taylor, E.J. (2006). *International migration and economic development: puzzles and policies for LDCs*. Keynote Address at thirty-ninth session Commission on Population and Development, United Nations. Pobrano z: <http://www.un.org/en/development/desa/population/pdf/commission/2006/keynote/taylor.pdf>.
- Thamane, R.I., Kolobe, L.G. (2016). The Fiscal Effects of Foreign Aid in Lesotho. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7 (1), 117–122.
- The World Bank (2006). *Global Economic Prospects. Economic Implications of Remittances and Migration*.
- The World Bank (2015a). *Madagascar – evolution économiqwerécente*. Pobrano z: <http://documents.worldbank.org/curated/en/2015/09/25014833/madagascar-economic-update>.
- The World Bank (2015b). *Remittance Prices Worldwide*. Issue No. 15.
- The World Bank – Poverty and Equity Database (2016). Pobrano z: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=poverty-and-equity-database>.
- United Nations – General Assembly (2015). *Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 – Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*.

Abstrakt

Celem artykułu była analiza migracji międzynarodowych z najbardziej dotkniętych ubóstwem państw świata. Przyjęto następującą hipotezę: migracje międzynarodowe nie stanowią narzędzia istotnie przyczyniającego się do redukcji problemu ubóstwa na świecie. Jak zostało wykazane, państwa najuboższe – choć mają najsilniejsze przesłanki do emigracji – charakteryzują się ograniczoną mobilnością międzynarodową. Dodatkowo ograniczone są korzyści z migracji, co rodzi wiele wyzwań m.in. w zakresie zwiększenia pozytywnego oddziaływania *remittances* jako narzędzia sprzyjającemu zwalczaniu skrajnego ubóstwa.

International migrations and global poverty

The aim of the article was to analyze international migration from countries with the highest poverty rate. The following hypothesis was set: international migrations cannot be considered as a measure significantly contributing to the reduction of poverty in the world. As stated, the poorest countries – even though they have the strongest incentives for emigration – have a limited international mobility. In addition, benefits from migration are limited, which raises a number of challenges, among others, to increase the positive impact of remittances as an instrument for working against extreme poverty.